

Liisa-tarhurin tammikuun tarinoita

”Paljon pihlajanmarjoja, paljon lunta!” - Pitää tänä talvena paikkansa, sillä luonto antoi syksyllä pihlajanmarjoja niin runsaasti, että oksat olivat taittua. Ruokaa oli siivekkäille ja muille luonnon eläimille yllinkyllin. Luntakin on niin mahdottomasti, ettei tarhuri tiedä miten tästä kaikesta selviää!

Tämä tammikuun viimeinen viikonloppu koetteli tarhurin voimia, kun vielä selkäkin yllättäen rupesi reistailemaan. Paljon lunta pienessä ajassa sataneena, koettelee tarhurin voimia ja kestäkykyä. Vaikka on lumilinko - joka on onneksi toiminut moitteettomasti - niin vaikeus on saada mahtumaan johonkin ne lingotut lumet. Kuusiaidan päällä on toista metriä lunta, joka on pakastunut kovaksi ja korkeaksi kasaksi. Tuntuu aika turhauttavalta, kun lumet osittain valuvat takaisin tielle. Nämä lumihommat taitaa olla ensimmäinen suuri asia, joka pistää vanhat ihmiset miettimään, että pois on muutettava, kun lumityöt on niin raskaita. Vaikka sitä yrittäisi teetättää lumityöt vieraalla, niin eihän ne tahdo ehtiä mummon lumia ajamaan, kun kaikilla on kiire ja paljon lunta!

Tässä sitä ajattelemista riittää, että miten selvitä tulevista talvista, kun ilmastonmuutos vaikuttaa vielä omalla tavallaan. Nyt ne muutoksen ennusteet käyvät toteen, että mitä tulee, niin sitä tulee runsaasti, kuten nyt lunta!

Kauniit talvipäivät, joita on ollut muutamia joulun- ja tammikuussa, ovat saaneet tarhurin uskomaan, että kevättä kohti mennään ja aurinkoiset päivät vain lisääntyvät.

Linnunruokintapaikalla oli iloinen yllätys eräänä aurinkoisena päivänä. Kymmenen **pyrstötaisen** parvi hääräsi pudonneiden siemenien äärellä. Ne ovat hauskan näköisiä palleroita. Mielikuva tulee mustavalkeasta pingispallosta, jolla on pyrstö! Useimmiten niitä näkee maaliskuussa, kun ne pyrähtelevät parvina esim. tienpenkoilla. Taitavat nekin olla aikasessa tai jos ne olivat vasta ”tiiustelemassa” millaisia säitä sitä onkaan.

Tarhuria koetellaan! Viime vuodesta oppineena peitin kaikki suosikki pikkupuut ja pensaat, jotka viime vuonna joutuivat rusakoiden hampaisiin. Olin laittanut pikkupuiden suojaksi 1,2 metrisen verkon, niin eipä ole ainakaan vielä päässeet käsiksi niihin. Jotakin tihutyötä ne kuitenkin keksivät. Ensimmäiseksi huomasin, että Hiidenmaalta tuotu tarhurin lempiruusu (=neidonruusu) on puoliksi silputtu, iso pensa. Ruusuhan on kovaa puuta, jota ne tykkäävät pureskella, kun hampaat tarvitsevat kulutusta. Sitä on käyty syömässä monta kertaa ja moni muu puistoruusu on kokenut saman kohtalon. Se on harmi, sillä neidonruusut kukkivat edellisen vuoden versoilla, jolloin kukinta on ensi kesänä heikkoa tai olematonta. Jos puistoruusuja on lähelle neljäkymmentä, niin eipä niitä tule peittäneeksi. Pitää vain kestää, kun luonto hyppii silmille!

Kellarissa on elämää! Joulun paikkeilla kävin tutkailemassa kellarin asukkaita, ja näytti siltä, että kaikki oli rauhaisessa talviuudessa. Ei näkynyt vihreitä piippoja, eikä muutakaan elonmerkkiä. Viime viikolla menin muuta asiaa kellariin, niin huomasin ihmeekseni, että jokaisessa ruukussa on jotakin elonmerkkejä, vaikka ne ovat pimeässä ja viileässä.

Kuolemattomuuden yrtti oli kasvanut yli 20-senttisiä vaaleita versoja niin täyteen ruukkuun, että ajattelin sen halkeavan. Sehän on köynnöskasvi, joka kesässä saattaa kasvaa melkein kaksimetrisiä versoja. Se on perenna, mutta olen talvetanut sen sisällä, koska ajattelen sen säilyvän paremmin. Tämä on nyt toinen talvi ja hyvin on kasvanut. Siitä voisi tehdä teetä hauduttamalla sen lehtiä ja lisätä ”kuolemattomuutta”, mutta en ole sitä tehnyt. Joskus olen pureskellut sen vähän makeita lehtiä, että jospa se lisäisi pitkästä iästä!

Erilaiset **käenkaalit ja onnenapilat** ovat myös heränneet talviuniltaan ja jokaisessa ruukussa on reippaita alkujä. Olen joskus tuonut ne olohuoneen ikkunalle kevään iloksi, mutta useasti niihin ilmestyy kirvoja, jotka ovat pesiytyneet kesällä ulkona oleviin kasveihin. Täytyy nyt miettiä mitä niiden kanssa tekee, sillä ne ovat elämää pullollaan ja kukkivat muutamassa viikossa.

Huolestuttaa kaikkein eniten 15-senttiset **ruostekukat**, jotka aloittivat nopean kasvun. Joskus aikaisempina keväinä olen ottanut ne sisätiloihin sillä seurauksella, että ne olivat jo toukokuussa 70-senttisiä, eivätkä kukkineet koko kesänä. Joku meni pieleen. Yritän pitää ne ainakin maaliskuuhun siellä kellarissa.

Jalohortensiat (2 kpl) pudottivat lehtensä ja ajattelin, että ne eivät vielä lähtisi kasvuun, mutta lehden alkujä näkyy ja kaikki silmut ovat pulleita. Tiedän jonkun pitävän niitä kellarissa aina toukokuuhun asti, jolloin kantaa ne suoraan pihalle. Joskus aiemmin, kun olen niitä talvettanut, olen ottanut ne sisätiloihin maaliskuussa - sillä seurauksella, että silmut ovat kuivaneet ja muutenkin koko kasvi on kärsinyt. Tiedä häntä, mitä niiden kanssa tekee.

Ruukussa kasvaa myös kaksi **syysyrikkää**, jotka ovat pitäneet osittain lehtensä sen ajan, mitä ovat olleet kellarissa, eli syyskuun lopusta asti. Toivoisin niin, että saisin nämä perhosmagneetit pysymään hengissä ja myös kukkimaan. Ajattelin ottaa ne viilleään kuistiin ehkä kuukauden kuluttua.

Oppia ikä kaikki! Tässä joutessani olen miettinyt neljäkymmentä mennyttä vuotta! Joskus aina tulee mieleen joku ”moka”, jonka teki väärin puutarhanhoidossa, jota ei silloin ymmärtänyt. Alussa oli isot kasvimaat, kun porukkaa oli talossa enemmän. Kuulin, että eräältä hevostallilta saa lantaa peräkärillisen ilmaiseksi. Innolla lähdettiin hakemaan, mutta kukaan ei ollut kertonut, että kosla siinä oli käytetty kutterinpurua kuivikkeena, niin eihän siinä mikään kasvanut. Puru söi maatuessaan kaiken typen ja purut pyörivät vielä pitkään maaperässä. Se oli hyvä opetus, että pitää olla tarkkana, mitä penkkeihin laittaa. Vuosien saatossa olen huomannut, että turve on paras kuivatusaine.

Istutin alussa myös innoissani ojan laitaan pistokkaista seitsemän **Terijoensalavaa!** Ne kasvoivat vauhdilla ja olin innoissani varjoisasta puukujasta. Vuosien jälkeen aloin miettimään, miksi osa kasveista kasvaa niin huonosti. Varjokaan ei voinut olla syynä, mutta mikä sitten. Monen metrin päässä penkissä oli ihmeekseni paljon vahvoja juuria, jotka eivät olleet minkään perennan. Sitten huomasin, että Terijoensalavat olivat hivuttautuneet melkein kymmeneen metriin kohti vahvaa maata ja ne juuret kuuluivatkin ojan vieressä kasvaville puille. Jokainen salava sai lähdon viimeistä puuta myöten ja kannotkin tuhottiin, niin ettei yhtään versoa noussut maasta.

Kun aikaa on vähän liikaakin, niin ajatukset kiertelevät monenlaisissa asioissa. Huomaan, että tuleva kevät ja kesä siintävät jo ajatuksissa ja mietityttää, että mitähän kasveja sitä kylväisi ja kasvattaisi. Olen saanut tehtyä itselleni selväksi, että ei yhtäkään siementä saa laittaa maahan ennen maaliskuun puoltaväliä. Kevätaurinko lämmittää ja kaikki ehtii kasvaa sopivasti, ennen kuin pääsevät ulos.

Mukavaa kevään odotusta! Kyllä se talvenselkä taittuu ja kevät antaa uutta virtaa.